

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

ГАО ЖОЦЗЮНЬ

УДК 378.091.33-051:78(043.3)

**ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ
ЗДАТНОСТІ ДО САМОКОНТРОЛЮ
ФОРТЕПІАННОЇ НАВЧАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

告若君

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник -

кандидат педагогічних наук, професор
ГРИЗОГЛАЗОВА Таміла Іванівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, професор кафедри
педагогіки мистецтва і фортепіанного
виконавства.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
ТАНЬКО Тетяна Петрівна,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди,
професор кафедри естетичного виховання;

кандидат педагогічних наук
ЛІХІЦЬКА Лариса Миколаївна,
Вінницький державний педагогічний
університет імені М. Коцюбинського,
старший викладач кафедри мистецьких
дисциплін дошкільної та початкової освіти.

Захист відбудеться 12 листопада 2019 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 11 жовтня 2019 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л. І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Інтеграція та глобалізація, які є провідними ознаками сучасного світу, детермінують освітній простір. Нові цілі модернізації освітньої галузі України та Китаю мають відповідати викликам сьогодення. Вимогою часу стає підготовка фахівців нової якості – здатних до особистісного і професійного зростання, творчої діяльності, самовдосконалення, самореалізації в мінливому світі, навчання та розвитку протягом усього життя.

Значущість підготовки педагогів нової генерації актуалізовано в низці нормативних документів України і Китаю, серед яких: Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», «Стратегія розвитку освіти в Китаї у ХХІ ст.» та інших.

У зв'язку з цим стає актуальним формування професійно значущих якостей майбутнього вчителя музики, серед яких одне із чільних місць належить здатності до самоконтролю. Професійна музично-виконавська діяльність неодмінно передбачає включення дій самоконтролю, який полягає в аналізі, оцінці, регулюванні ходу та результатів на всіх етапах її здійснення задля підвищення ефективності та досягнення художньої мети. Саме завдяки самоконтролю студент може розв'язувати відповідні завдання, оцінювати й контролювати музично-виконавські дії, визначати межі їх використання відповідно до завдань художньої інтерпретації музичних творів. Тому проблема формування в майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю є важливою і потребує глибокого та ґрунтовного вивчення.

У сучасній науковій літературі проблеми самоконтролю опрацьовані багатьма вченими в таких ракурсах: у теорії педагогічного управління навчальним процесом (В. Андрущенко, В. Афанасьєв, Б. Вульфів, В. Лутай, С. Мартиненко, Л. Спірін та ін.); у теорії контролю та самоконтролю особистості (В. Андрєєв, А. Асмолов, Л. Гримак, Н. Гузій, І. Зязюн, О. Киричук, З. Курлянд, Ю. Приходько, Г. Нікіфоров, В. Радул, В. Юрченко та ін.).

У сфері музично-педагогічної освіти ідеї, пов'язані з питаннями самоконтролю, представлені в працях Е. Абдулліна, О. Алексєєва, Л. Арчажникової, Т. Гризоглазової, А. Козир, Л. Ліхницької, О. Отич, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Рудницької, Т. Танько, Г. Ципіна, Д. Юника та ін., у методичному доробку видатних представників фортепіанної педагогіки (О. Бірмак, Г. Гінзбург, І. Гофман, Г. Коган, Л. Маккіннон, В. Муцмахер, Л. Ніколаєв, Г. Прокоф'єв, С. Савшинський, А. Щапов та ін.), у працях з теорії та методики музичного навчання, пов'язаних з питаннями розвитку самостійності та самоконтролю (Л. Арчажникова, Бай Шаожун, А. Бондаренко, Т. Гризоглазова, А. Зайцева, Ю. Лисюк, В. Орлов, Г. Падалка, З. Софроній, О. Щолокова та ін.). Водночас, методика формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської

діяльності як окрема цілісна система не була предметом дослідження в музично-педагогічній освіті.

Актуальність, теоретична і практична значущість проблеми, її недостатнє висвітлення в науково-методичній літературі зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: *«Формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за темою «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти». Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 12 від 31 березня 2016 р.).

Мета дослідження полягає в розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування здатності майбутніх учителів музики до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – методика формування здатності майбутніх учителів музики до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

Виходячи з мети дослідження, нами були поставлені наступні **завдання**:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми в науковій та методичній літературі.

2. Уточнити сутність та розробити компонентну структуру здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності в майбутніх учителів музики.

3. Визначити наукові підходи, обґрунтувати принципи та педагогічні умови формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

4. Розробити критерії, показники та встановити рівні сформованості у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

5. Розробити методичну модель формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

6. Експериментально перевірити ефективність запропонованої методичної моделі формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять концептуальні положення філософії освіти (В. Андрущенко, В. Бех,

Б. Гершунський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лутай та ін.); положення про особливості розвитку свідомості та самосвідомості (І. Бех, Л. Божович, М. Боришевський, Л. Долинська, С. Максименко, С. Рубінштейн, П. Чамата та ін.); теорії контролю та самоконтролю особистості (В. Андрєєв, А. Асмолов, Л. Гримак, Н. Гузій, І. Зязюн, О. Киричук, З. Курлянд, Ю. Лисюк, Ю. Приходько, Г. Нікіфоров, В. Радул, В. Юрченко та ін.), ключові положення особистісно зорієнтованого та розвивального навчання (В. Беспалько, О. Пехота, Г. Ципін, І. Якиманська); праці науковців у галузі теорії і методики музичної освіти (Е. Абдуллін, А. Козир, В. Лабунець, О. Олексюк, В. Орлов, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Федоришин, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.), методики фортепіанного навчання (О. Алексєєв, Т. Бірмак, Є. Ліберман, К. Мартінсен, Б. Милич, А. Каузова, Г. Нейгауз, С. Савшинський, Г. Ципін, А. Щапов та ін.); науково-методичні праці у сфері фортепіанного навчання китайських (Лінь Хуацінь, Лі Цзяці, Мінь Шаовей, Хуа Вей, Чжан Цзе, Ши Цзюн-Бо, Шугуан та ін.) та українських авторів (Л. Гусейнова, Н. Гуральник, Є. Куришев, Н. Мозгальова, О. Щербініна, О. Щолокова, В. Шульгіна та ін.).

Для досягнення мети, розв'язання поставлених завдань було використано комплекс **методів** педагогічного дослідження: *теоретичні*: аналіз психологічної, музично-педагогічної, методичної літератури з проблеми дослідження; аналіз і узагальнення педагогічного досвіду; аналіз навчальних програм, підручників, посібників; класифікація та порівняння отриманих теоретичних та експериментальних даних; *емпіричні*: педагогічне спостереження, опитування (анкетування, інтерв'ювання, тестування), бесіда, аналіз результатів діяльності майбутніх учителів музики, педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний); *методи математичної обробки результатів* (кількісний аналіз реального стану окресленої проблеми, відстеження динаміки отриманих результатів, статистична обробка експериментальних даних).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше розроблено*:

- компонентну структуру, критерії та показники здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності у майбутніх учителів музики;

- методику формування здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності у майбутніх учителів музики, що включає наукові підходи, педагогічні умови та принципи, комплекс методів і прийомів.

Уточнено сутність та зміст поняття «здатність до самоконтролю майбутніх учителів музики».

Подальшого розвитку набула методика фахового навчання майбутніх учителів музики.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити: для оновлення змісту навчальних курсів з удосконалення фортепіанного виконавства

студентів, уточнення планів і програм підготовки майбутніх вчителів музики в школах Китаю та України.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методичні положення, підсумки дисертаційного дослідження були представлені на *Міжнародних* методичних і науково-практичних конференціях: «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2015, 2017); «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» (Херсон, 2016); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Час мистецької освіти: традиції і новаторство» (Харків, 2016); XIII Міжнародних педагогічно-мистецьких читаннях пам'яті професора О. П. Рудницької «Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей» (Київ, 2016), I та II Міжнародних педагогічних читаннях пам'яті академіка А.Т. Авдієвського, на засіданнях кафедр фортепіанного виконавства і художньої культури та теорії і методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського; на щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів та докторантів НПУ імені М. П. Драгоманова (Київ, 2015-2018).

Основні результати дисертаційного дослідження *впроваджено* в освітній процес факультету мистецтв імені А. Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/1295 від 28.10.2016 р.), інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (довідка № 57-16-746 від 5.12.2018 р.), Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-18-988 від 16.12.2018 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлено в 9 одноосібних науково-методичних публікаціях автора, 5 з яких представлено в провідних фахових виданнях України з педагогіки; 1 – у міжнародному науковому виданні.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного розділу (171 найменувань, з них 8 іноземними мовами). Основний текст дисертації складає 170 сторінок, загальний обсяг роботи – 220 сторінок. Робота містить 17 таблиць, 3 рисунки, що разом з додатками становить 27 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі подано загальну характеристику роботи, обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, розкрито теоретико-методологічну основу дисертації, висвітлено наукову новизну, практичне значення, наведені дані щодо апробації та впровадження результатів дослідно-експериментальної роботи.

У **першому** розділі – «*Теоретико-методологічні засади формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності*» – проаналізовані філософські та психолого-

педагогічні наукові роботи з проблеми дослідження, які свідчать про наявність наукового підґрунтя для вирішення проблеми формування в майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності. На їх основі визначено зміст та сутність, окреслено теоретичні й методологічні засади досліджуваного феномена.

У розділі зазначено, що самоконтроль є невід'ємним елементом музично-виконавської діяльності, важливим засобом підвищення її ефективності. Залучення студентів до самоконтролю здійснюється для досягнення результативності фахової підготовки. З'ясовано, що рівень самоконтролю особистості щодо навчальної діяльності підвищується з оволодінням фаховими знаннями, уміннями, методами самостійної роботи.

Здійснене науково-теоретичне узагальнення досліджуваної проблеми дозволило уточнити поняття «здатність майбутнього вчителя музики до самоконтролю», що визначається нами як *інтегральна властивість майбутнього вчителя музики, яка виявляється у спроможності до усвідомленого самоаналізу, самооцінки власної музично-виконавської діяльності, що дозволяє здійснювати своєчасну корекцію, регулювання її ходу задля подальшого вдосконалення та забезпечення результатів відповідно до поставленої художньо-виконавської мети.*

Спрямованість до самоконтролю майбутніх учителів музики доцільно розглядати як показник професіоналізму, новаторського вирішення традиційних і оригінальних завдань, що значно підвищує інтерес до музичного навчання і збільшує ефективність навчально-виховного процесу. Цій проблемі присвятили свої дослідження: В. Бех, Б. Гершунський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лутай, О. Спіркін; М. Боришевський, Л. Долинська, Е. Соколова, С. Максименко, В. Петрушин, П. Чамата; Е. Абдуллін, Л. Арчажникова, Т. Гризоглазова, А. Козир, В. Лабунець, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька, Т. Танько, В. Федоришин, Ю. Цагареллі, Г. Ципін, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін. Це дозволило визначити теоретичну базу дослідження й охарактеризувати його основні поняття в контексті *системного, особистісно-оцінювального, рефлексивного, діяльнісно-вольового та творчого підходів.*

Системний підхід забезпечує дослідження здатності до самоконтролю майбутнього вчителя як багатоаспектного поняття взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів, тим самим дозволяючи розробляти засоби пізнання й конструювати складно організовані об'єкти. Системний підхід спрямований на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язків та зведення їх у єдину теоретичну схему. Підготовка вчителя музики розглядається як система, у якій усі компоненти взаємозалежні й взаємозв'язані, що уможливорює здійснення цілеспрямованого педагогічного впливу на особистість. Згідно з цим підходом формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю досліджується як цілісна система, компонентами якої є зміст, методи, форми і результати формування.

Доцільність *особистісно-оцінювального підходу* до дослідження фахової діяльності особистості є незаперечною. Саме особистісно-оцінювальний підхід

передбачає урахування своєрідності індивідуального розвитку особистості, характеризує суб'єкт мистецької освіти як унікальне явище. Специфіка особистісно-оцінювального підходу полягає в тому, що процес конструювання і реалізації музично-педагогічної діяльності орієнтуються на особистість як мету, суб'єкт та результат ефективності її роботи. Оцінювальна складова особистісного підходу спрямована на активізацію власної думки студентів, стимулювання їх оцінного ставлення до художніх явищ. Особистісно-оцінювальний підхід регулює систему професійно вагомих стосунків й спрямований на формування професійно важливих якостей та практичних навичок, що сприяють саморегуляції, самоконтролю, самоорганізації та самореалізації вчителя музики в процесі практичної діяльності. Це дає підставу стверджувати, що чим успішніше відбувається розвиток значущих особистісних якостей майбутнього вчителя музики, тим більше засвоюються фахові знання, тим краще відбувається злиття усіх складових його мистецької діяльності. Означений підхід дозволяє розкрити специфічні якості психічної діяльності особистості, вищий рівень здійснення регулювання її активності, створення перспектив планування цілеспрямованих способів дій, реалізації потенційних можливостей у продуктивній музично-виконавській діяльності.

Рефлексивний підхід передбачає осмислення й переживання особистістю досвіду власної діяльності. Під рефлексією розуміємо самооцінювання, самоаналіз власних дій, що визначає здатність до самоконтролю.

Фахова рефлексія є особистісною рефлексією вчителя, що виражає спрямованість свідомості «на саму себе», власні професійні якості та різновиди діяльності, інтереси, потреби, котрі звернені до змісту й процесу музичного навчання. В основі фахового самоусвідомлення, самоконтролю особистості лежить рефлексія, тобто здатність відображати, аналізувати, розмірковувати, оцінювати процес і результати власної музично-педагогічної діяльності.

Рефлексивний підхід передбачає розвиток самопізнання, аналізу власного професійного «Я», пошуки особистісного смислу професійної діяльності, які загалом забезпечують мотивацію фахового самовдосконалення. Доречно підкреслити, що педагогічне рефлексивне ставлення студента до навчальної діяльності під час оволодіння фаховими компетенціями уможливорює здійснення спостереження, самоаналізу, самоідентифікації себе з педагогічним ідеалом.

Важливим постає також спонукання студентів до самостійної оцінки під час самоконтролю, що передбачає розвиток їх уміння здійснювати мистецьку рефлексію, до самоконтролю за прийняттям власних рішень, до самопізнання в процесі художньо-педагогічної діяльності. Професійна рефлексія вчителя музики – це дія, що спрямована на вияв власного способу вирішення мистецько-педагогічних завдань.

Діяльнісно-вольовий підхід сприяє розвитку загальнонавчальних і фахових компетентностей. Відповідно до цього підходу діяльність визначають як важливий засіб і вирішальну умову розвитку професійного потенціалу майбутнього вчителя. Він передбачає цілеспрямоване формування основних

умінь і навичок, орієнтує на способи діяльності, способи засвоєння знань і є однією з основних умов ефективного здійснення навчальної діяльності у мистецьких закладах освіти. За діяльнісного підходу головна увага приділяється активній, продуктивній, самостійній навчально-виконавській діяльності студентів.

Вольова складова діяльнісного підходу визначається управлінням вольовою сферою, коригує ставлення майбутнього вчителя музики до навчально-виконавської діяльності. Вольові процеси забезпечують успішний перебіг та результативність конструктивно-продуктивної діяльності вчителя музики, а саме: сприйнятливість, цілеспрямованість, активність, наполегливість, ініціативність, рішучість, самостійність, самокритичність, адекватність, самоконтроль тощо. Доцільно зазначити, що воля як свідома регуляція діяльності, полягає в здатності активно домагатись поставленої мети, переборювати перешкоди.

Творчий підхід ґрунтується на визначенні творчої діяльності вирішальною умовою розвитку професійного потенціалу майбутнього вчителя музики. Цей підхід включає підготовку вчителя-музиканта, здатного ефективно й продуктивно працювати в мінливих умовах, моделювати музично-виконавську діяльність. Він спрямований на створення умов для виховання творчої особистості, яка мислить критично, вміє приймати рішення, виявляє наполегливість. Творче зростання фахівця залежить від постійного вироблення в нього навичок продуктивної діяльності.

Творчий підхід спонукає до передбачення, прогнозування результатів діяльності, готовності до професійного зростання, прагнення до самовдосконалення, самореалізації у музично-виконавській діяльності.

У другому розділі – *«Методичне забезпечення формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності»* – розроблено структуру, критерії та показники означеного феномена, запропоновано методику, принципи та педагогічні умови формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

У відповідності до теоретико-методичних основ означеного процесу розроблена структура здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики, яка складається з таких компонентів: *мотиваційно-цільового, когнітивно-оцінного, контрольного-регулятивного, результативно-прогностичного*. *Мотиваційно-цільовий компонент* (критерій – міра особистісної спрямованості студентів на фахове самовдосконалення у сфері фортепіанної підготовки), представлений такими показниками: потреба в удосконаленні фортепіанної навчально-виконавської діяльності, усвідомлення значимості самоконтролю для забезпечення якості фортепіанної інструментально-виконавської діяльності. *Когнітивно-оцінний компонент* (критерій – ступінь критично-оцінного ставлення до фортепіанної навчально-виконавської діяльності) характеризується показниками: здатність до оцінки й аналізу власної фортепіанної навчально-виконавської діяльності, наявність

музично-теоретичних знань, необхідних умінь і навичок у сфері фортепіанного виконавства, оперативність їх реалізації в музично-виконавській діяльності. *Контрольно-регулятивний компонент* (критерій - міра здатності до саморегуляції фортепіанної навчально-виконавської діяльності) визначається за показниками: вияв самостійності в забезпеченні регуляції інструментально-виконавської діяльності; стійкість у подоланні художньо-виконавських труднощів; здатність до емоційно-вольової регуляції власного виконання. *Результативно-прогностичний компонент* (критерій - ступінь прояву творчої активності в плануванні фортепіанної навчально-виконавської діяльності), представлений такими показниками: прояв ініціативи й креативності у вирішенні художньо-творчих завдань; спроможність проектування й моделювання фахового саморозвитку в процесі інструментально-виконавської підготовки.

З огляду на визначені методологічні основи дослідження обґрунтовано принципи, що визначають зміст, організаційні форми та методи навчального процесу згідно визначеної мети. Це принципи: *самостійності та активності навчання, рефлексивності, мобільності, музично-творчої спрямованості на досягнення виконавської мети.*

Принцип самостійності та активності навчання передбачає забезпечення умов для прояву творчої активності, наполегливості, самостійності студентів у процесі засвоєння знань, розвитку виконавських умінь, знаходження способів розв'язання навчальних проблем.

Принцип рефлексивності характеризує процес усвідомлення, самоаналізу та самооцінки власної музично-виконавської діяльності, самоусвідомлення професійного розвитку;

Принцип мобільності пов'язаний з мобілізацією власних ресурсів, готовністю студентів до оперативного реагування та коригування виконавських дій, уміннями швидко орієнтуватися у виконавських ситуаціях, знаходити та ефективно використовувати потрібні способи їх розв'язання.

Принцип музично-творчої спрямованості на досягнення виконавської мети характеризує процес усвідомлення змісту музичного твору, створення відповідної інтерпретації, пошуку шляхів реалізації необхідного звучання твору відповідно до його художнього еталону-зразка.

Педагогічними умовами формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності визначено наступні: *актуалізація мотиваційно-цільових аспектів здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі фортепіанної навчально-виконавської діяльності; досягнення діалогових засад взаємодії студентів та педагога в навчальному процесі; активізація рефлексивної позиції щодо регулювання власних виконавських дій; спонукання до самостійного пошуку та творчої ініціативи у вирішенні музично-виконавських завдань.*

Розроблено методичну модель формування досліджуваного феномена, що включає: мету дослідження, наукові підходи, принципи фахового навчання, структуру означеного феномена, педагогічні умови, етапи, методи формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

Мета: формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності				
Компоненти – мотиваційно-цільовий; – когнітивно-оцінний; – контрольнo-регулятивний; – результативно-прогностичний.				
Підходи системний, особистісно-оцінювальний, рефлексивний, діяльнісно-вольовий, творчий				
Педагогічні умови	Спонукування до самостійного пошуку та творчої ініціативи у вирішенні музично-виконавських завдань	Етапи формування здатності майбутніх учителів музики до самоконтролю		Принцип самостійності та активності навчання
		Спонукально-потребовий <i>Методи: активного спостереження, створення ситуації успіху, стимулюючого оцінювання, «мозкової атаки»</i>		
	Активізація рефлексивної позиції щодо регулювання власних виконавських дій			Принцип рефлексивності
		Пізнавально-аналітичний <i>Методи: самоспостереження, алгоритмічні методи ескізного та детального аналізу музичних творів, відеофіксації виконавських дій, безпосередній і опосередкований самоаналіз</i>		
	Досягнення діалогових засад взаємодії студентів та педагога в навчальному процесі	Орієнтувально-операційний <i>Методи: поточного коментування, варіативного програвання, оперативного самоконтролю, чергування форм роботи над п'єсами, гри з поправками, гри із заповільненнями і призупиненнями, гри перед уявною аудиторією, самонавіювання, самомотивації.</i>		Принцип мобільності
	Актуалізація мотиваційно-цільових аспектів здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі фортепіанної навчально-виконавської діяльності	Самостійно-моделюючий <i>Методи: ескізної роботи над музичними творами, варіативної інтерпретації, паралельного вивчення, розучування музичних творів у максимально короткі терміни, мета-плану, проєктів, моделювання, самостійного програмування виконавської діяльності, проєктування фахового саморозвитку</i>		Принцип музично-творчої спрямованості на досягнення виконавської мети
Результат: сформованість у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності				

Рис. 1 Модель формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю

У третьому розділі - «Дослідно-експериментальна робота з формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності» — представлено результати діагностування рівнів сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики, визначено організацію, методи та хід формувального експерименту в процесі фортепіанного навчання, проаналізовано результати дослідно-експериментальної роботи щодо формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики.

Ефективність формування здатності до самоконтролю у майбутніх учителів музики перевірено за допомогою спеціально проведеного дослідно-експериментального дослідження. Означене дослідження здійснювалось на базі факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Державного вищого навчального закладу «Донбаський національний університет імені Тараса Шевченка», Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка з 2015 по 2017 рік. Кількість респондентів, що взяли участь у дослідженні, становила 262 особи.

Для з'ясування стану сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі фортепіанної навчально-виконавської діяльності були розроблені критерії та показники, а саме: *міра особистісної спрямованості студентів на фахове самовдосконалення у сфері фортепіанної підготовки* (показники: потреба в удосконаленні фортепіанної навчально-виконавської діяльності; усвідомлення значимості самоконтролю для забезпечення якості фортепіанної інструментально-виконавської діяльності); *ступінь критично-оцінного ставлення до фортепіанної навчально-виконавської діяльності* (показники: критичне ставлення до власної фортепіанної навчально-виконавської діяльності; здатність до аналізу й оцінки власної інтерпретації); *міра здатності до саморегуляції фортепіанної навчально-виконавської діяльності* (показники: прояв самостійності в забезпеченні регуляції інструментально-виконавської діяльності; стійкість у подоланні художньо-виконавських труднощів; здатність до регулювання емоційно-вольового стану в процесі виконання фортепіанних творів); *ступінь прояву творчої активності в проектуванні фортепіанної навчально-виконавської діяльності* (показники: прояв ініціативи й креативності у вирішенні художньо-творчих завдань; спроможність проектування й моделювання фахового саморозвитку в процесі інструментально-виконавської підготовки).

Відповідно до критеріїв та їх показників було визначено якісні рівні розвиненості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі виконавсько-інструментальної підготовки: *високий, середній і низький*.

Високий рівень здатності до самоконтролю фортепіанної діяльності характеризується чітким усвідомленням ролі самоконтролю у забезпеченні якості фортепіанної діяльності, нагальною потребою в удосконаленні власного рівня навчально-виконавської підготовки. Студентів даного рівня характеризує здатність до художнього аналізу й інтерпретації фортепіанних творів, самостійність у регулюванні інструментально-виконавської діяльності,

стійкість у подоланні художньо-виконавських труднощів. Вони проявляють творчу активність у плануванні фортепіанної навчально-виконавської діяльності, ініціативу й креативність у вирішенні художньо-творчих завдань, здатні взяти на себе відповідальність за подальший фаховий саморозвиток у сфері інструментальної підготовки.

Середній рівень характеризується нагальною потребою в удосконаленні власної фортепіанної навчально-виконавської діяльності й одночасній відсутності розуміння ролі самоконтролю в даному процесі. Студентам даної категорії властива занижена самооцінка власної навчально-виконавської діяльності, допущення незначних помилок під час аналізу й інтерпретації фортепіанних творів, орієнтація на викладачів у регулюванні виконавського процесу. Водночас, вони здатні долати художньо-виконавські труднощі та негативні емоційні стани в процесі гри на фортепіано, у відповідності до ситуації, проявляти ініціативу й креативність у вирішенні художньо-творчих завдань, прогнозувати й планувати фаховий саморозвиток інструментально-виконавської підготовки на найближчий навчальний період.

Низький рівень властивий студентам, які через неадекватну самооцінку не відчують потреби в удосконаленні власної фортепіанної навчально-виконавської діяльності, в них відсутнє розуміння сутності і значення самоконтролю для забезпечення якості інструментального процесу. Студенти низького рівня не здатні швидко і точно аналізувати фортепіанні твори, визначати виконавські труднощі і виправляти помилки в процесі гри, проявляти самостійність у регулюванні власної інструментально-виконавської діяльності. Їх характеризує пасивність у плануванні фортепіанної навчально-виконавської діяльності, відсутність ініціативи у виборі програми й створенні інтерпретації, креативних рішень у розв'язанні художньо-виконавських завдань, а також власного бачення фахового саморозвитку в процесі навчально-виконавської діяльності.

За результатами констатувального етапу експерименту було виявлено, що переважна більшість досліджуваних респондентів – 54,2% (142 особи) демонструють у процесі фортепіанної виконавської діяльності низький рівень здатності до самоконтролю, третина студентів - 33,6% (88 осіб) характеризується середнім рівнем самоконтролю своїх виконавських дій, і тільки 12,2% (32 особи) проявляють високий рівень сформованості досліджуваної здатності.

Метою формувального експерименту була перевірка ефективності розробленої методики формування в майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності, яка впроваджувалась впродовж чотирьох етапів: *спонукально-потребового, пізнавально-аналітичного, орієнтувально-операційного та самостійно-моделюючого*.

Перший, *спонукально-потребовий етап* спрямований на формування у студентів потреби в удосконаленні власної фортепіанної навчально-виконавської діяльності й усвідомлення значимості самоконтролю для

забезпечення її якості. Методичний супровід на даному етапі склали *методи*: активного спостереження, створення ситуації успіху, стимулююче оцінювання, «мозкової атаки»; *форми роботи*: читацька конференція (обговорення прочитаної методичної літератури з питань самоконтролю фортепіанного виконання), науково-практичні семінари, ток-шоу з питань удосконалення виконавської фортепіанної діяльності і значення самоконтролю у забезпеченні її якості, *педагогічні бесіди і дебати* (детальне обговорення відкритих уроків викладачів).

На другому, *пізнавально-аналітичному етапі* увесь спектр роботи був спрямований на формування у студентів пізнання та оцінки власного виконання. Основні *методи* цього етапу: активне спостереження, самоспостереження, алгоритмічні методи ескізного та детального аналізу музичних творів, відеофіксація виконавських дій, безпосередній і опосередкований самоаналіз.

Третій, *орієнтувально-операційний етап* експериментальної методики був спрямований на формування у студентів самостійності в забезпеченні регуляції інструментально-виконавської діяльності, стійкості в подоланні художньо-виконавських труднощів, здатності до регулювання емоційного стану в процесі виконання фортепіанних творів. Педагогічний супровід даного етапу містив наступні *методи*: метод спільної з педагогом аудиторної роботи, поточного коментування, варіативного програвання, оперативного самоконтролю, чергування форм роботи над п'єсами, гра з поправками, гра із заповільненнями і призупиненнями, метод гри перед уявною аудиторією, методи самонавіювання, самомотивації.

На заключному - *самостійно-моделюючому етапі* формувального експерименту всі заходи експериментальної методики були спрямовані на формування у студентів ініціативи й креативності у вирішенні художньо-творчих завдань та спроможності проектування й моделювання фахового саморозвитку в процесі інструментально-виконавської підготовки. Формування ініціативи й креативності майбутніх учителів музики у вирішенні художньо-творчих завдань на самостійно-моделюючому етапі передбачало тимчасовий відхід педагогів від управління виконавською діяльністю студентів. Методичний супровід заключного етапу склали *методи*: ескісної роботи над музичними творами, методи варіативної інтерпретації, паралельного вивчення, розучування музичних творів у максимально короткі терміни, методи мета-плану, проектів, моделювання, самостійного програмування виконавської діяльності, проектування фахового саморозвитку.

Для перевірки дієвості формувального експерименту було здійснено контрольний зріз, за результатами якого були встановлені кількісні та якісні зміни в рівнях сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі фортепіанної навчально-виконавської діяльності експериментальної та контрольної груп.

**Динаміка сформованості здатності студентів до самоконтролю
фортепіанної навчально-виконавської діяльності
після формувального експерименту**

Рівні сформованості здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності																Здатність до самоконтролю		рівні
змістовно-цільовий				когнітивно-оцінний				контрольно-регулятивний				результативно - прогностичний						
ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	КГ	
аб	%	аб	%	аб	%	аб	%	аб	%	аб	%	аб	%	аб	%	аб/%	аб/%	
8	21,1	6	14,4	6	15,8	5	11,9	4	10,2	3	7,1	5	13,2	2	4,8	6/ 15,8	4/ 9,5	
22	57,9	19	45,2	21	55,3	17	40,5	21	55,3	15	35,7	20	52,6	17	40,5	21/ 55,3	17/ 40,5	С
8	21,1	17	40,4	11	28,9	20	47,6	13	34,2	24	57,2	13	34,2	23	54,7	11/ 28,9	21/ 50,0	Н

Порівняльний аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи дозволив встановити позитивну динаміку сформованості здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності у студентів експериментальної групи, що свідчить про ефективність експериментальної методики й доцільність її впровадження у процес фахової підготовки майбутніх учителів музики у вищих закладах музично-педагогічної освіти.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано практичне вирішення проблеми формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності, що знайшло відображення в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці поетапної методики формування досліджуваного феномена у студентів вищих музично-педагогічних закладів освіти. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дає підстави зробити висновки.

1. У результаті аналізу наукової літератури з'ясовано, що попри дослідження значної кількості питань, пов'язаних із фаховим музичним навчанням майбутніх учителів музики, поза увагою вчених залишились теоретико-методичні аспекти формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

Самоконтроль уможливорює постійне удосконалення музично-виконавської діяльності. Тож, саме сформована здатність до самоконтролю

сприятиме забезпеченню якісної фахової підготовки майбутніх учителів музики.

2. На основі аналізу теоретичних джерел з проблеми дослідження уточнено сутність поняття «здатність майбутнього вчителя музики до самоконтролю», що визначається нами як *інтегральна властивість майбутнього вчителя музики, яка виявляється у спроможності до усвідомленого самоаналізу, самооцінки власної музично-виконавської діяльності, що дозволяє здійснювати своєчасну корекцію, регулювання її ходу задля подальшого вдосконалення та забезпечення результатів відповідно до поставленої художньо-виконавської мети.*

Розроблено структуру досліджуваного феномена, що є єдністю чотирьох взаємопов'язаних компонентів: *мотиваційно-цільового, когнітивно-оцінного, контрольного-регулятивного, результативно-прогностичного.*

3. Теоретично обґрунтовано наукові підходи, які забезпечують методологічну основу формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності: *системний, особистісно-оцінювальний, рефлексивний, діяльнісно-вольовий, творчий.*

Визначено принципи, на яких ґрунтується формування досліджуваного феномена: *самостійності та активності навчання, рефлексивності, мобільності, музично-творчої спрямованості на досягнення виконавської мети.*

Обґрунтовано такі педагогічні умови формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності: *актуалізація мотиваційно-цільових аспектів самоконтролю майбутніх учителів музики у процесі фортепіанної навчально-виконавської діяльності; досягнення діалогових засад взаємодії студентів та педагога в навчальному процесі; активізація рефлексивної позиції студентів щодо регулювання власних виконавських дій; спонукання до самостійного пошуку та творчої ініціативи у вирішенні музично-виконавських завдань.*

4. У дисертаційній роботі визначено критерії та показники сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики, а саме: *міра особистісної спрямованості студентів на фахове самовдосконалення у сфері фортепіанної підготовки (показники: потреба в удосконаленні фортепіанної навчально-виконавської діяльності; усвідомлення значимості самоконтролю для забезпечення якості фортепіанної інструментально-виконавської діяльності); ступінь вираження критично-оцінного ставлення до фортепіанної навчально-виконавської діяльності (показники: наявність критичного ставлення до власної фортепіанної навчально-виконавської діяльності; спроможність до аналізу й оцінювання якості власної виконавської діяльності); міра здатності до саморегуляції фортепіанної навчально-виконавської діяльності (показники: прояв самостійності в забезпеченні регуляції інструментально-виконавської діяльності; наполегливість у подоланні художньо-виконавських труднощів; здатність до регулювання емоційно-вольового стану в процесі виконання фортепіанних творів); ступінь прояву творчої активності в проектуванні фортепіанної навчально-виконавської діяльності (показники: прояв ініціативи*

й креативності у вирішенні художньо-творчих завдань; спроможність проектування й моделювання фахового саморозвитку в процесі інструментально-виконавської підготовки).

Відповідно до означених критеріїв та їх показників визначено рівні розвиненості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі виконавсько-інструментальної підготовки: *високий, середній і низький*.

5. Запропонована методична модель формування здатності до самоконтролю виконавської діяльності включає: мету, наукові підходи, принципи фахового навчання, структуру означеного феномена, педагогічні умови, методи, етапи експериментальної роботи з формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю навчально-виконавської діяльності, що разом становить повний технологічний цикл.

6. Розроблена методика передбачає формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю навчально-виконавської діяльності протягом чотирьох етапів: спонукально-потребового, пізнавально-аналітичного, орієнтувально-операційного, самостійно-моделюючого.

Перший етап (спонукально-потребовий) спрямовано на формування у студентів потреби в удосконаленні власної фортепіанної навчально-виконавської діяльності й усвідомлення значимості самоконтролю для забезпечення її якості. На цьому етапі застосовувались *методи*: активного спостереження, «мозкової атаки»; створення ситуації успіху, стимулююче оцінювання;

На другому, *пізнавально-аналітичному етапі* увесь спектр роботи спрямовується на формування у студентів здатності до пізнання та оцінки власного виконання. Основні *методи* цього етапу: активне спостереження, самоспостереження, алгоритмічні методи ескізного та детального аналізу музичних творів, відеофіксація виконавських дій, безпосередній і опосередкований самоаналіз.

Третій, *орієнтувально-операційний етап* запропонованої методики спрямовано на формування у студентів самостійності в забезпеченні регуляції інструментально-виконавської діяльності, стійкості в подоланні художньо-виконавських труднощів, здатності до регулювання емоційного стану в процесі виконання фортепіанних творів. Педагогічний супровід даного етапу містить наступні *методи і прийоми*: поточного коментування, варіативного програвання, оперативного самоконтролю, чергування форм роботи над п'єсами, гра з поправками, гра із уповільненнями і призупиненнями, метод гри перед уявною аудиторією, методи самонавіювання, самомотивації.

На заключному - *самостійно-моделюючому етапі* всі методи й прийоми спрямовуються на формування у студентів ініціативи й креативності у вирішенні художньо-творчих завдань та спроможності проектування й моделювання інструментально-виконавського саморозвитку на основі самоконтролю. Формування ініціативи й креативності майбутніх учителів музики у вирішенні художньо-творчих завдань на самостійно-моделюючому етапі передбачає тимчасове усунення викладачів від управління виконавською

діяльністю студентів. На заключному етапі застосовуються *методи і прийоми*: ескізної роботи над музичними творами, методи варіативної інтерпретації, паралельного вивчення, розучування музичних творів у максимально короткі терміни, методи мета-плану, проєктів, моделювання, самостійного програмування виконавської діяльності, проєктування фахового саморозвитку.

Розроблені форми роботи зі студентами включають такі, як: читацька конференція (обговорення прочитаної методичної літератури з питань самоконтролю фортепіанного виконання), науково-практичні семінари, ток-шоу з питань удосконалення виконавської фортепіанної діяльності і значення самоконтролю у забезпеченні її якості, педагогічні бесіди і дебати (детальне обговорення відкритих уроків викладачів).

7. Експериментально перевірено ефективність запропонованої методики.

Отримані результати формувального експерименту підтвердили дієвість і ефективність розробленої методики формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю навчально-виконавської діяльності. Статистична обробка експериментальних даних дозволила засвідчити позитивну динаміку зростання рівнів сформованості досліджуваного феномена в експериментальній групі порівняно з контрольною: високий рівень в експериментальній групі зріс з 2,7% до 15,8%, середній з 36,8% до 55,3%, низький зменшився з 60,5% до 28,9%.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів поставленої проблеми. Подальшого вивчення потребують питання оновлення змісту та методики фортепіанного навчання студентів вищих музично-педагогічних закладів освіти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Гао Жоцзюнь. Процесуально-функціональний аналіз самоконтролю майбутнього вчителя музики /Гао Жоцзюнь. //Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: збірник наук. праць. – Вип. 21 (26). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – С. 42-45.

2. Гао Жоцзюнь. Змістова сутність здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики /Гао Жоцзюнь. //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського: педагогічні науки: зб. наук. праць [за ред. проф. Т.Степанової. – № 3 (58). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2017. - С. 215-219.

3. Гао Жоцзюнь. Змістовно-цільовий структурний компонент здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності майбутніх учителів музики //Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. - Вип. 25 (30). К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2017 р - С. 64-68.

4. *Гао Жоцзюнь*. Зміст та етапи формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності. // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Вип. 22, 2018. С. 98-102.

5. *Гао Жоцзюнь*. Творчо-проективний аспект формування здатності до самоконтролю студентів факультетів мистецтв /Гао Жоцзюнь. //Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти: зб. наук. праць [гол. ред. проф. С.О.Омельченко; відп. ред. проф. Л.Г. Гаврілова. Наукове електронне видання. – Вип. 6. – Слов'янськ: ДДПУ, 2017. – С. 69-75.

6. Gao Ruojun. Forming the ability to self-control - an important factor of improving the piano teaching and performance of future music teachers. / / Lan ChunShin // Intellectual Archive. – Toronto : ShinyWord.Corp. (Canada). – 2018. May/June . – Vol. 7. – No. 3. – PP. 116-122.

7. *Гао Жоцзюнь*. Самоконтроль майбутнього вчителя музики: психолого-педагогічний підхід /Гао Жоцзюнь. //Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін: зб. матеріалів всеукр. науково-практ. конф. – Херсон: ХДУ, 2016. – С. 209-212.

8. *Гао Жоцзюнь*. Методи формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності. / Сучасна мистецька освіта: матеріали II Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського /Укл.: доктор пед. наук, проф. А.В. Козир. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018 р. – С.191-194.

9. *Гао Жоцзюнь*. Рівні сформованості здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності майбутніх учителів музики. // “Проблеми сучасної музичної освіти”. – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, Вип.. 13, 2018. – С. 60-68.

АНОТАЦІЇ

Гао Жоцзюнь. Формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. - Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2019.

У дисертації досліджено проблему формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності; проаналізовано стан дослідженості проблеми у науковій літературі; визначено зміст поняття «здатність майбутнього вчителя музики до самоконтролю» та структурні компоненти (мотиваційно-цільовий, когнітивно-оцінний, контрольно-регулятивний, результативно-прогностичний). Визначено принципи, педагогічні умови ефективного формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської

діяльності, а також критерії та показники сформованості даного феномена у студентів музично-педагогічних спеціальностей.

Розроблено та експериментально перевірено методику формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності, що складається з трьох етапів: спонукально-потребового, пізнавально-аналітичного, орієнтувально-операційного. У результаті проведення формувального експерименту зафіксовано значне зростання кількісних і якісних показників рівнів сформованості здатності до самоконтролю у студентів експериментальних груп, що свідчить про доцільність та ефективність впровадження розробленої поетапної методики формування у майбутніх учителів музики здатності до самоконтролю фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

Ключові слова: формування здатності до самоконтролю, майбутні учителі музики, компонентна структура, принципи, педагогічні умови, поетапна методика.

Гао Жоцзюнь. Формирование у будущих учителей музыки способности к самоконтролю фортепианной учебно-исполнительской деятельности. Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. - Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2019.

В диссертации исследовано проблему формирования у будущих учителей музыки способности к самоконтролю фортепианной учебно-исполнительской деятельности; проанализировано состояние исследования проблемы в научной литературе; определено содержание понятия «способность будущего учителя музыки к самоконтролю» и структурные компоненты (мотивационно-целевой, когнитивно-оценочный, контрольно-регулятивный, результативно-прогностический). Определены принципы, педагогические условия эффективного формирования у будущих учителей музыки способности к самоконтролю фортепианной учебно-исполнительской деятельности, а также критерии и показатели сформированности данного феномена у студентов музыкально-педагогических специальностей.

Разработана и экспериментально проверена методика формирования у будущих учителей музыки способности к самоконтролю фортепианной учебно-исполнительской деятельности, которая состоит из трех этапов: побудительно-потребностного, познавательно-аналитического, ориентационно-операционного.

В результате проведения формирующего эксперимента зафиксирован значительный рост количественных и качественных показателей уровней сформированности способности к самоконтролю у студентов экспериментальной группы, что свидетельствует о целесообразности и эффективности внедрения разработанной поэтапной методики формирования у

будущих учителей музыки способности к самоконтролю фортепианной учебно-исполнительской деятельности.

Ключевые слова: формирование способности к самоконтролю, будущие учителя музыки, компонентная структура, принципы, педагогические условия, поэтапная методика.

Gao Ruojun. Forming for the future teachers of music of capacity for self-control of fortepiannoy educational-performance to activity. - Manuscript.

Thesis for a candidate of pedagogical sciences degree in specialty 13.00.02 - Theory and Methods of Musical Education. - National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov. - Kiev, 2019.

The dissertation deals with the problem of formation of future music teachers' ability to self - control piano teaching and performing activities; the state of research of the problem in the scientific literature is analyzed; the content of the concept of "the ability of the future music teacher to self-control" and structural components (motivational-target, cognitive-evaluative, control-regulative, result-prognostic) are defined. The principles, pedagogical conditions for the effective formation of the ability of teachers of self-control of piano teaching and performing activity, as well as the criteria and indicators of the formation of this phenomenon in students of music-pedagogical specialties, are determined.

The technique of forming the ability of teachers of future music teachers to self-control the piano educational and performing activity, consisting of three stages: urgent-needy, cognitive-analytical, orientation-operative, was developed and experimentally tested. As a result of conducting a formative experiment, a significant increase in the quantitative and qualitative indicators of the levels of self-control ability formation in students of experimental groups was recorded, which testifies to the expediency and effectiveness of the implementation of the developed step-by-step method of forming the ability of self-controlling music for future teachers of music.

Key words: formation of self-control ability, future music teachers, component structure, principles, pedagogical conditions, step-by-step methodology.

Підписано до друку 10.10.2019 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 300
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.